

Nr 22

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående en progressiv företagsbeskattning i syfte att underlätta de mindre företagens konsolidering.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 289 av herr *Mattsson* och II: 359 av herr *Gustavsson* i Alvesta, har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av möjligheterna att införa en progressiv företagsbeskattning i syfte att underlätta de mindre företagens konsolidering och självfinansiering».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 289.

I motionerna framhålles, att det är av största vikt att olika grupper av småföretagare får så goda arbetsbetingelser som möjligt. Ett livskraftigt näringsliv måste som första förutsättning ha goda möjligheter till konsolidering. Småföretagens ofta mindre väl konsoliderade ställning är en följd av brist på eget kapital. Detta bör i första hand motverkas genom en reform av företagsbeskattningen. Den nuvarande beskattningen är för många små och medelstora företag en alltför hård belastning. Oftast startas ett mindre företag med begränsat eget kapital och det är då angeläget, att beskattningssystemet inte lägger hinder i vägen för företagets konsolidering och möjligheter till självfinansiering.

Den vanligaste företagsformen är att rörelsen inregistreras som vanlig firma i handelsregistret. Detta är både den enklaste och ur olika synpunkter fördelaktigaste formen. I sådant fall påföres den vinst som redovisas innehavaren som inkomst. Skattetekniskt borde möjligheter kunna skapas, som medger öppet redovisande av vinsten för denna rörelseform, utan att densamma drabbas av hög beskattning utan hänsynstagande till företagets berättighet. Härigenom skulle företagets självfinansiering och konsolidering underlättas.

När rörelsen bedrivs i form av s. k. familjebolag, uttages viss del av vinsten i regel i form av ersättning för utförda tjänster eller utfört arbete. Om det egna kapitalet i företaget måste ökas, beskattas detsamma med för aktiebolag gällande höga uttagsprocent.

Skattesystemet bör bygga på principen, att skatt skall uttagas efter bärkraft. Denna princip synes icke vara tillgodosedd på tillfredsställande sätt inom företagsbeskattningen. Små företag har oftast en väsentligt lägre skattekraft än stora företag. Det är därför önskvärt, att man prövar möjligheterna att i vårt beskattningssystem införa en progressiv företagsbeskattning, omfattande alla former av rörelse. En sådan skatteprogression bör kunna utformas på olika sätt med hänsyn till de mindre företagens intressen. En lämplig skatteskala synes vara, att uttagningsprocenten sättes till lägst 10 och högst 40 procent av den beskattningsbara inkomsten. Angeläget är att man vid utformning av en progressiv företagsbeskattning söker ta hänsyn till önskemålet att skatteuttaget bör avpassas efter såväl företagets omslutning och antalet anställda som vinstens förhållande till omslutningen. En progressiv företagsbeskattning skulle ge möjligheter till större skatterättvisa för såväl mindre aktiebolag som vanliga i handelsregistret registrerade firmor. Härigenom skulle de mindre företagen få ökade möjligheter till konsolidering och självfinansiering, till förmån för hela vårt näringsliv.

Utskottet

I de förevarande motionerna ifrågasättes införande av nya progressiva skatteskalar för företag, vilka skulle differentieras mellan företag av olika storlek. Skatteuttaget borde enligt motionärernas mening lämpligen avpassas efter företagets omslutning, antalet anställda samt vinstens förhållande till omslutningen. Avsikten härmed är att ge mindre och nystartade företag ökade möjligheter till konsolidering och självfinansiering.

I första rummet synes motionärerna vilja tillgodose önskemålet att bereda fysiska personer, som är rörelseidkare, sådana möjligheter som nyss sagts. Även för aktiebolag torde emellertid en liknande progressivitet åsyftas.

Då det gäller fysiska personer skall som bekant den statliga inkomstskatten beräknas enligt endera av två progressiva skatteskalar, den ena avseende sådana skattskyldiga, för vilka ortsavdrag beräknas enligt de för gift skattskyldig gällande grunderna, och den andra avseende övriga skattskyldiga. Grundbeloppet utgör 11 procent av den beskattningsbara inkomsten, om denna icke överstiger 8 000 kronor i den förra skalan och 4 000 kronor i den senare skalan. Upp till nämnda belopp för den beskattningsbara inkomsten utgår sålunda skatten proportionellt, medan vid högre inkomst skatteprocenten är stigande. Skattesatsen är maximerad till 65 procent. Varje år bestämmes med vilket procenttal av nämnda grundbelopp statlig inkomstskatt skall uttagas. För innevarande budgetår är procenttalet 100.

I motionerna har invändningar icke riktats mot den nu tillämpade progressionen i de statliga inkomstskatteskallorna i och för sig. Utskottet har

fattat motionärernas yrkande så, att i varje fall för mindre företagare en lindring i beskattningen åsyftas. Motionärerna har nämligen uttalat önskemål om att skatt skulle uttagas med 10—40 procent av den beskattningsbara inkomsten i stället för som nu med 11—65 procent. Härigenom skulle företagare få en skattelindring som inte kommer andra skattskyldiga, t. ex. löntagare, till del. En sådan lösning finner utskottet strida mot principen om skatt efter förmåga sådan den nu upprätthålles i skattesystemet. Anordningen låter sig inte heller förenas med kraven på rättvisa och jämlikhet i beskattningen. En skattereform som skulle få sådana verkningar kan inte godtagas. Det är vidare ur principiell synpunkt tveksamt om sådana omständigheter som omsättning, antalet anställda och vinstens förhållande till omsättningen bör tillerkännas självständig betydelse vid beskattningen på det sätt motionärerna åsyftar. Till dessa principiella invändningar kommer de tekniska svårigheterna att bemästra ett sådant skattesystem.

I vad motionsyrkandet avser en progressiv inkomstbeskattning av aktiebolag vill utskottet erinra om att en sådan tidigare funnits i svensk beskattningsrätt, men den är sedan länge avskaffad. Skäl att på nytt införa en dylik beskattningsform, mot vilken en stark kritik på sin tid riktades, synes ej föreligga. Det kan tilläggas att lindrigare beskattning av mindre aktiebolag, vilket motionärerna åsyftar, med sannolikhet skulle leda till en uppdelning av redan existerande företag i mindre enheter och till att nya småbolag i ökad utsträckning bildas enbart i syfte att få så gynnsam beskattning som möjligt. En sådan utveckling torde knappast vara ett samhällsintresse.

Beträffande vad motionärerna anfört rörande angelägenheten av att ge nystartade företag ökade möjligheter till konsolidering och självfinansiering får utskottet anföra följande. Såvitt utskottet kan bedöma torde förhålla sig så att gällande beskattningsregler i allmänhet ger just de nystartade företagen stora möjligheter att disponera uppkomna vinster så att beskattningen förlägges till en senare tidpunkt. I varje fall brukar i nystartade företag inkomsterna kunna hållas nere i de lägsta progressionsskikten i den statliga skatteskalan. Under ett företags första verksamhetsår är nämligen som regel möjligheterna att avskriva lager och inventarier förhållandevis stora och de skattemässiga vinsterna relativt små. Härigenom skapas förutsättningar för företaget till konsolidering. Enligt utskottets mening bör liksom hittills angelägenheten av att för företagen möjliggöra konsolidering och självfinansiering tillgodoses på denna väg.

Av det anförda framgår att utskottet icke anser sig böra tillstyrka det föreliggande motionsyrkandet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 289 av herr Mattsson och II: 359 av herr Gustavsson i Alvesta angående en pro-

gressiv företagsbeskattning i syfte att underlätta de mindre företagens konsolidering icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 april 1959

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Eriksson, Snygg, Spetz, Jansson, fröken Ranmark, herrar Söderquist, Bengtson, Tage Johansson, Yngve Nilsson och Mattsson; samt

från andra kammaren: herrar Ericsson i Kinna, Sundström, Brandt i Aspabruk, Kollberg, Allard, Kärrlander, Magnusson i Borås, Larsson i Luttra, Darlin och Stenberg.

Reservationer

I) av herrar *Bengtson*, *Mattsson* och *Larsson* i Luttra, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande innehåll:

Nuvarande skattesystem ger företagarna möjligheter att bevara viss uppkommen vinst genom nedskrivning av varulager. Systemet är emellertid inte lämpligt för alla typer av företag och produktionsområden. För det stora flertalet småföretagare kan det leda till att allt för stora varulager hålles med likvidationssvårigheter som följd.

För den allra vanligaste företagsformen — inregistrerade handelsfirmor — är det en uppenbar olägenhet att den vinst, som uppkommer av rörelsen, påföres firmainnehavarens självdeklaration och taxeras som inkomst i dess helhet. Då just svårigheterna för dessa företagare att bilda kapital för självfinansiering är ett av de största problemen på småföretagsområdets område synes det vara angeläget att pröva förutsättningarna för att komplettera företagsbeskattningssystemet med regler, som tillgodoser kraven på ökade möjligheter till konsolidering. Rent tekniskt torde det vara möjligt att införa den ordningen, att i handelsregistret upptagna företag även i skattehänseende betraktas och behandlas som juridiska personer och att ägaren eller ägarna deklarerar som inkomst vad som uppburits från företaget i form av arvode eller lön att beskattas efter för vanliga inkomstagare gällande regler.

Vad gäller motionärernas önskemål om reformering av företagsbeskattningen i riktning mot ett progressivt verkande system för uttaget så finner utskottet, att det är svårt att överblicka konsekvenserna av en sådan anordning. Dess syfte är emellertid att utveckla den för svensk skattelagstift-

ning grundläggande principen om skattebetalning efter bärkraft därhän, att handelsrörelser och andra former för småföretagsamhet får bästa möjligheter att konsolidera sin ekonomiska ställning. Då en reformering av företagsbeskattningen med detta syfte måste anses vara till gagn för hela vårt näringsliv finner utskottet, att de i motionen aktualiserade frågeställningarna bör göras till föremål för särskild utredning.

Med åberopande av vad som sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med instämmande i syftet med vad som anförts i de likalydande motionerna I: 289 av herr Mattsson och II: 359 av herr Gustavsson i Alvesta, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående möjligheterna att genom reform av företagsbeskattningen underlätta de mindre företagens konsolidering och självfinansiering.

II) av herr *Stenberg*.